

УДК 796:141.78

БІЛОГУР В.Є.,

доктор філософських наук, професор,
завідувач кафедри теорії і методики фізичного
виховання та спортивних дисциплін

Мелітопольського державного педагогічного університету
імені Богдана Хмельницького
(Мелітополь, Україна) E-mail: bilovlada@mail.ru

ФІЛОСОФІЯ СПОРТУ ЕПОХИ ПОСТМОДЕРНУ: СОЦІАЛЬНО- ФІЛОСОФСЬКИЙ КОНТЕКСТ

В статті представлено концептуалізацію філософії спорту епохи постмодерну та подано визначення тілесної (соматичної) культури спорту. Розроблено понятійно-категорійний апарат філософії спорту епохи постмодерну; розкрито символічні функції тіла людини у філософії спорту постмодерну; подано аналіз поняття «фізична (соматична) культура», яка розуміється як елемент культури, основу якого складає процес і результат соціокультурної модифікації тіла; з'ясовано соматичну (тілесну) культуру, що розглядається як соціально зумовлена і соціально регульована система спонтанної і цілеспрямованої діяльності, метою якої є досконалість та експресія людського тіла; виявлено основні компоненти фізичної (соматичної, тілесної) культури людини. Зроблено висновок, що спорт є маніфестацією «тіло-дух», тому що тілесність духовна, а дух тілесний, тіло повинно бути іманентним людині, тобто виражати його внутрішню сутність.

Ключові слова: філософія спорту, епоха постмодерну, філософія постмодерну, тілесна (соматична) культура, тіло людини, спортивна діяльність, самореалізація особистості, єдність тілесного і духовного.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями

Постмодерн – явище, характерне для Заходу, в останні десятиріччя виразилося у конструктивній критиці принципів класичного раціоналізму і традиційних орієнтирів метафізичного мислення. Наявність багаточисленних концепцій постмодернізму свідчить про виникнення нової культурної ситуації, проте постмодернізм і сьогодні не має чіткого парадигмального визначення.

Для філософії спорту епохи постмодерну властиві транснаціональність, комерціалізація і медійність, що поєднуються з транснаціональними практиками. Аналогічно політичним, економічним, соціальним інститутам спортивні структури, що діють у глобальному масштабі, порушують звичні кордони спільнот. У змаганнях, що базуються на принципі представництва спортсменів від локальних груп і держав, широко застосовується найм професіоналів, запрошуючи гравців з інших регіонів і країн. Спорт став сферою обігу великих капіталів, де постійно зростають розміри призових фондів, коштів, що виплачуються професіоналам згідно контрактів професійних спортсменів і тренерів. Мас-медіа посилюють комерціалізацію спорту: сезонні

ігри і чемпіонати, стадіони, трибуни і самі учасники, ефірний час і друковані площі, задіяні в рекламі змагань, розглядаються як простір для комерціалізації спорту, його реклами, на яку витрачають величезні кошти..

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми, на яку спираються автори

Постмодернізм як філософська течія на Заході отримав свій науковий статус, теоретичне і практичне обґрунтування ідей у роботах Ж.Бодрійяра, Е.Гідденса, Ф.Джеймсона, Ж. Делеза, Ж. Дерріда, П. Козловські, Ю. Кристевой, Ж.Ф. Ліотара та ін. Спорт як специфічний вид людської діяльності об'єднує у собі різні аспекти людського буття і тому повинен розглядатися у єдності духовного і тілесного. Як свідчить аналіз літератури, основна мета спорту – це удосконалення людини в контексті гармонізації фізичного, естетичного, морального і фізичного начала. Змагальна діяльність повинна слугувати демонстрації можливостей гармонійно розвинутого людського організму в умовах спортивної змагальності. Комерційні цілі у спорті не є визначальними, проте виведення їх на перший план у професійному спорті представляють собою наслідки перекручування системи цінностей і можуть бути зміщеними у розвитку даного явища з позитивного на негативний аспект його діяльності. Сучасна теорія філософії спорту починає знаходити підходи до об'єднання зовнішнього і внутрішнього, що сприяє гармонізації спорту та поєднанню духовного і фізичного начала.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується стаття. Проблемна ситуація

Для філософії постмодерну спорт представляє найважливішу сферу культурної і соціальної практики людини, що пропонує демонстрацію дієвості філософських концептів соціальної і культурної реальності. Принциповим для філософії спорту постмодернізму є те, що спорт – це культурна практика, одна із сфер буття людини. Відповідно можлива концентрація на різних аспектах спорту: «спорт як гра», «спорт як шоу», «спорт як техніка тіла», «спорт як перформативна (міметична) практика», «спорт як видовище», «спорт як культурна і соціальна технологія», «спорт як фізична (соматична) культура». Філософія постмодерну спорту концентрує увагу на проблематизації тіла людини та на його практиках в сучасних спортивних діях, в контексті яких культурна і соціальна дія розглядається як тілесне інсценування.

Мета наукового дослідження – концептуалізація філософії спорту епохи постмодерну та визначення тілесної (соматичної) культури спорту.

Дана мета реалізується в наступних задачах:

- розробити понятійно-категорійний апарат філософії спорту епохи постмодерну;
- розкрити символічні функції тіла людини у філософії спорту постмодерну;
- дати аналіз поняття «фізична (соматична) культура», яка розуміється як елемент культури, основу якого складає процес і результат соціокультурної модифікації тіла;

- з'ясувати соматичну (тілесну) культуру, що розглядається як соціально зумовлена і соціально регульована система спонтанної і цілеспрямованої діяльності, метою якої є досконалість та експресія людського тіла;
- виявити основні компоненти фізичної (соматичної, тілесної) культури.

Обговорення проблеми

Популярність термінології філософії постмодерну пов'язана з термінами самоідентифікації, самоопрезентації, самототожності і в цілому суб'єктивації людини. Практики тіла довгий час залишалися поза сферою духу і сьогодні розглядаються як перформативні практики, що культивують як внутрішній, так і зовнішній світ людини. *У соціокультурному просторі філософії постмодерну тіло людини виконує певні символічні функції: 1) техніка тіла; 2) експресивні рухи тіла; 3) «етос» (етика) тіла; 4) контроль інстинктів і потреб.* Сукупність цих функцій П.Фройд назвав «цивілізованим тілом» («civilized body»). Термін «культурне тіло» як результат соціокультурної модифікації тілесного буття людини у рамках даної термінологічної системи доцільно використовувати для його розуміння як продукту культуродоцільного формування тілесного начала людини, що є результатом взаємодії природно-даного людського організму (природного тіла) з соціально-культурним середовищем, яке культивує людина.

В системі понять філософії спорту постмодерну використовується поняття «фізична (соматична) культура», яка розуміється як такий елемент культури, основу якого складає процес і результат соціокультурної модифікації тіла (тілесності, тілесного буття) людини. Філософія спорту постмодерну робить акцент на позитивному ціннісному відношенні соціального суб'єкта (індивіда, соціальної групи чи суспільства в цілому) до тілесності, яка визначається у якості ідеалів, норм, еталонів, цінностей.

Вказуючи зв'язок фізичної (соматичної) культури з тілом людини, філософія постмодерну виокремлює наступні його характеристики:

1. Тілесність людини характеризує фізичну (соматичну) культуру лише у тій мірі і у тому відношенні, в якій вона вплетена у систему соціальних відносин, у сферу культурної діяльності, так як виконує певні соціокультурні функції, а, отже, модифікована певним чином у результаті стихійного впливу соціального середовища, а, отже, і свідомих, цілеспрямованих дій у відповідності з орієнтацією соціального суб'єкта (індивіда, соціальної групи, суспільства в цілому).

2. Включення тіла людини у світ соціуму, процес соціалізації і культурації тілесного буття (фізичного стану) людини, що відбувається під впливом соціального середовища (умов праці, відпочинку, побуту тощо). Цей вплив істотно модифікує тілесне начало людини і перетворює його із природно-даного феномена в соціокультурне явище епохи постмодерну. Але по мірі розвитку суспільства все більшого значення набуває свідомо, цілеспрямована діяльність, яка має метою змінити фізичний стан людини у необхідному (суспільству і особистості) напрямку і використовує для досягнення цієї цілі різноманітні засоби: педагогічні, гігієнічні, медичні тощо. Важливим елементом цієї діяльності є фізичне виховання – свідомо, цілеспрямована діяльність щодо

зміни фізичного стану людини у відповідності з певними соціальними ідеалами, нормами і т.п. на основі використання рухливої активності, раціонального режиму праці, а також сил природи. Фізичне виховання відрізняється від стихійного впливу соціального середовища на тілесність людини (від процесу його соціалізації), так і свідомого цілеспрямованого впливу на неї, але пов'язаного з використанням засобів, наприклад, генної інженерії, хірургічних засобів та інших.

3. Процес соціокультурної модифікації тіла (тілесності, тілесного буття) людини, що передбачає певне відношення людини, соціальних груп, суспільства в цілому до тіла, фізичного стану, використання особливих засобів для їх зміни у потрібному напрямку, формування відповідних інтересів, потреб, ціннісних орієнтацій, норм і правил поведінки. Але на певному етапі суспільства з'являються такі спеціальні соціальні інститути, які направляють свої зусилля на те, щоб забезпечити функціонування і розвиток людської тілесності, фізичних якостей і здібностей людини у відповідності з суспільними і особистими запитами. Тому фізична (соматична) культура не зводиться лише до «соціалізованої» та «окультуреної» тілесності. Вона має складну структуру, включає в себе не тільки соціально сформовані і позитивно оцінені фізичні кондиції людини, але й інші елементи соціальної реальності (засоби діяльності, знання, норми і правила поведінки, інтереси, ціннісні орієнтації, соціальні інститути і відношення тощо). Мова йде про ті з них, що пов'язані з спеціальною діяльністю, направлені на соціокультурну корекцію, пристосовані до суспільних та особистих потреб тіла (фізичного стану) людини.

На основі цього філософія спорту постмодерну в структурі фізичної (соматичної) культури виділяє наступні компоненти:

- соціальні засоби (педагогічні, гігієнічні, хірургічні, медикаментозні, генної інженерії та інші), які застосовуються у ході свідомого і цілеспрямованого впливу на тіло людини, на його фізичний стан;
- здібності, вміння і навички, компетентності, яких досягає людини у результаті своєї спортивної діяльності;
- знання, на які спирається спортивна людина у ході формування, корекції, удосконалення фізичного стану людини;
- результати (соціально сформовані фізичні якості і здібності) спортивної діяльності;
- цінності, заради яких вона здійснюється, мотиваційна (аксіологічна) підсистема певних норм і зразків поведінки, інтересів, потреб, ціннісних орієнтацій, які її стимулюють і викликають;
- соціальні інститути, які здійснюють діяльність щодо збереження і розвитку цінностей соматичної культури;
- соціальні інститути, пов'язані з даною сферою культури.

В контексті філософії постмодерну спорту соматична (тілесна) культура розглядається як соціально зумовлена і соціально регульована система спонтанної і цілеспрямованої діяльності, метою якої є досконалість та експресія людського тіла у відповідності з прийнятими зразками, як відносно інтегрована і закріплена система поведінки, пов'язана з піклуванням про своє

тіло, фізичний розвиток, рухому функціональність, красу, фізичну досконалість, що здійснюється відносно прийнятих зразків. Це сфера культури, що регулює діяльність людини, її спрямованість, способи і результати досягнення досконалості тіла, пов'язана з формуванням, збереженням і використанням тілесно-рушійних якостей людини на основі уявлень про норми та ідеали їх функціональності, комунікативності, експресивності та краси. Фізична (соматична, тілесна) культура - це творча діяльність щодо засвоєння і створення цінностей у сфері фізичного удосконалення людини та досягнення соціально-значимих спортивних результатів.

Фізична культура – це соціально організована і свідомо діяльність, що виробляється і регулюється на основі спеціально прийнятих у суспільстві норм, правил, цінностей щодо формування і підтримки суспільно необхідних фізичних можливостей людини. Даний підхід має практичне значення, постільки він орієнтує на співпрацю, комерцію всіх тих осіб, хто намагається здійснити свідомий, цілеспрямований вплив на тілесність людини – педагогів, медиків, дієтологів, валеологів, екологів і т.п. Якщо звернутися ще до часів Платона, то в одному з діалогів до Сократа він виділяв гімнастику і медицину, які постійно знаходяться у взаємодії, хоча і відрізняються одна від одної. В цілому вказаний підхід до розуміння фізичної (соматичної, тілесної) культури у наш час підтримують багато вчених, зокрема польський вчений З.Кравчик.

Фізична (соматична, тілесна) культура в контексті філософії постмодерну виступає як культура особистості, соціальної групи чи суспільства в цілому. *Основними компонентами фізичної (соматичної, тілесної) культури виступають наступні компоненти:*

- відношення до свого тіла як цінності;
- характер цього відношення (тільки декларативне чи реальне, що передбачає свідому, цілеспрямовану діяльність з метою підтримання у нормі та удосконалення свого фізичного стану, різних його параметрів – здоров'я, фізичних якостей та інших здібностей);
- багатоманітність засобів, які для цього використовуються;
- вміння їх ефективно застосовувати;
- рівень знань про організм, його фізичний стан, засоби впливу на нього та методика їх застосування;
- цінності особистості, що пов'язуються з тілом, схвалені на практиці ідеали, норми, зразки поведінки, пов'язані з піклуванням про свій фізичний стан;
- міра орієнтації на це піклування;
- намагання здійснювати допомогу іншим людям в оздоровленні, фізичному удосконаленні і наявність знань, умінь, ціннісних орієнтацій;

Основними елементами структури фізичної (соматичної, тілесної) культури особистості є: культура здоров'я, культура рухів і культура тіла.

Культура здоров'я особистості – це позитивне ціннісне відношення людини до свого здоров'я, що характеризується тим, що він усвідомлює особистісну і соціальну значущість здоров'я, розглядає його як цінність і у відповідності з цим проявляє до нього інтерес як до найвищої цінності на Землі,

має потребу у його збереженні і укріпленні, ставить перед собою відповідні задачі, використовує адекватні засоби їх вирішення, проводить відповідний образ життя. Культура здоров'я включає в себе комплекс соціокультурних якостей особистості: здатність особистості виділяти здоров'я і оздоровчу діяльність серед інших соціальних явищ; визнання особистісної і соціальної значущості здоров'я та оздоровчої практики, тобто аналіз їх як цінності, пов'язаної зі знаннями, переконаннями, інтересами, потребами, емоційними реакціями, типами, нормами, правилами поведінки, образом життя. Важливий компонент культури здоров'я, а, отже, і фізичної культури – здоровий образ і стиль життя.

Образ життя – це комплекс взаємопов'язаних елементів життєдіяльності, а стиль життя – це специфічні способи самовираження представників різних соціокультурних груп. **Культура рухів** – це елемент фізичної (соматичної) культури людини, пов'язаної з здібностями рухової діяльності, що використовує такі якості, як швидкість, гнучкість, координація рухів. Основу культури рухів складає процес і результат соціокультурної модифікації здібностей людини до рухів, збереження і розвитку параметрів здібностей рухомої частини тіла, що визнаються у якості ідеалів, еталонів, норм, цінностей, що пов'язані з активністю людини. Заняття фізичною культурою використовуються у якості соціалізації та інкультурації особистості, які набуває людина під впливом соціокультурних факторів та сприяє **формуванню культури тіла**.

Філософія спорту епохи постмодерну культивується в нових умовах, в контексті яких набувають нового статусу засоби масової інформації. **Шоу-бізнес, включаючи і спортивний**, став не тільки сферою виробництва, яка процвітає в умовах ринку, але й сферою, у якій виробляються культурні матриці, культурні моделі, культурні паттерни життєвих форм та поведінки, культурні траєкторії життєвих стратегій, що сприяють формуванню нових молодіжних суб-культур. Не випадково філософія спорту епохи постмодерну на передній план висуває культуру, яка поступово стає головним інструментом пояснення соціальних і політичних трансформацій сучасного суспільства. Філософія постмодерну здійснюється через культуру і проявляється в культурі, тому сутність постмодерну можна виразити формулою: «там, де було суспільство, там з'явилася культура».

Слід також відмітити, що важливу рису філософії спорту постмодерну складає **ігровий характер культури** та театралізації спортивних шоу, які охоплюють сьогодні всі сфери життя. Практично всі істотні події сучасності приймають форму яскравого та ефективного спектаклю чи шоу, театралізація пронизує все політичне життя, а політика перетворюється в галасливий спектакль і стає місцем емоційної розрядки. Домінування «спортивного світовідчуття епохи» (Х.Ортега-і-Гассет), «карнавальної культури» (М.Бахтін), «масового спортивного виробництва Homo Ludens» (Й.Хейзінга), «шоу-менізація» сфери відпочинку – все це характерні ознаки філософії спорту постмодерну та його сучасної культури.

Відмітимо найістотніші передумови виникнення філософії спорту постмодерну:

1. *Гносеологічні детермінанти філософії постмодерну спорту* пов'язані з тим, що світ не тільки піддається довільним людським впливам, але й не може бути систематизованим, він не вписується в будь-які теоретичні схеми, а жорсткі, замкнені системи не в змозі описати реальність. З цього випливає «ймовірнісний» підхід до мислення, метафізики, науки, філософії спорту. Постнекласична гносеологія і методологія науки бузуються на принципах відкритих, нерівновагомних, багатовимірних, самоорганізованих систем (І.Пригожин, Ф.Хайек, К.Поппер, В.Налімов), які привнесли з собою гносеологічний та епістемологічний релятивізм, з точки зору якого об'єктивне є ілюзія, а істина - це догма, а причинно-наслідкове описання світопорядку – це насилля розуму над природою і суспільством. Визнається можливість нескінченного числа картин світопорядку, жодна з яких не може претендувати на істинність, так як не існує способів і методів досягнення дійсності, які були б вільними від впливу людських бажань, потреб та мотивацій, включаючи і спортивну діяльність.

2. *Історико-культурною передумовою філософії постмодерну спорту* є активне зіткнення західної культури з культурами Сходу, а також втягнення в культурний поліфонічний діалог багаточисленних архаїчних та екзотичних культур. Зустріч культур привела до плюралізму світоглядів, вірувань, світовідчуттів, втрати світоглядного монополізму і появи єдності і багатоманітності смислових передумов існування людини, в контексті яких був породжений феномен спортивної людини та загартування її тіла.

3. *Онтологічні детермінанти філософії постмодерну спорту* пов'язані з тим фактом, що предмет, яким намагається оволодіти людина, чинить супротив за насилля над природою і людиною, та приводить до глобальної екологічної кризи, так як розрив з онтологією, у рамках якої існує реальність, піддається насильницьким перетворенням і знаменується як виникнення постмодернізму.

4. *Екзистенційною основою філософії постмодерну спорту* є втрата людством «невкоріненості у бутті» (М.Хайдегер), переживання негарантованості буття, розуміння непередбачуваності майбутнього і можливості повернення до недосконалого, неупорядкованого, хаотичного минулого, тому актуальним є культивування людиною свого тіла.

5. *Антропологічною основою філософії постмодерну спорту* виступає антропологічна революція, суть якої у тому, що людина зведена до простої природної істоти, на яку впливає сукупність антропологічних факторів.

6. *Соціокультурною детермінантою філософії постмодерну спорту* є деперсоналізація, яка привела до втрати «внутрішнього світу» людини, заповнення її внутрішнього світу спрощеним, раціоналізованим, елементарним полегшенням, що не потребує високої рефлексії і саморефлексії, а потребує лише піклування про своє здоров'я і комфорт, фізичного загартування.

7. *Технологічною основою філософії постмодерну спорту* виступає сучасне постіндустріальне та інформаційне суспільство як новий тип реальності, що формує і новий образ спорту та спортивної діяльності, яка відповідає новому часу.

8. *Людина філософії постмодерну спорту* не відчуває себе самодостатньою, так як в неї немає оперття у теперішньому часі, немає впевненості в тому, щоб довіряти майбутньому, так як «завтра» є непередбачуваним. Вперше життєва ситуація (людини і людства) виступає як відкрита система і людина немов би опинилася у точці біфуркації і не знає з неї виходу. Людина епохи постмодерну спорту – це людина, яка піклується про виживання, проблематичною для неї виступає екзистенційна ситуація, так і її відображення у типі ментальності, рефлексії і навіть в образі мислення. Виникає новий культ тіла спортивної людини і чуттєвості.

9. Естетичною передумовою філософії постмодерну спорту виступає засвоєння багатоманітного досвіду художнього авангарду, в основі якого подолання претензій на монополію найновіших художніх стилів, примирення з багатоманітною естетичною реальністю (включаючи і спортивну), визнання неможливим створення єдиного поля культури, що привело до «децентрації» культури, порушення її канонів та ієрархії. Змінюється і роль уяви, під якою розуміється нічим не обмежене продукування образів, що протиставляється реальності, в результаті чого зникає з поля постмодерністської культури ідея про «самовираження особистості», яка так необхідна у світі спорту.

8. *Соціокультурні передумови філософії постмодерну спорту* пов'язані з виникненням герменевтичної ситуації, а разом з цим і герменевтичної проблеми, в основі якої розрив між різними формами життєдіяльності (по вертикалі – криза в збереженні традицій, у передачі соціокультурного досвіду між поколіннями, а по горизонталі – розрив і протистояння різних життєвих форм, субкультурні відмінності та їх суперечності). Зіткнення різних культурних всесвітів, що супроводжуються «культурним футурошоком» (вислів О.Тоффлера), зумовило необхідність вироблення спроможності розшифрування чужого культурного світу та інтерпретації чужих смислових світів.

9. *Технічною передумовою філософії постмодерну спорту* виступає створення засобів виробництва нового типу реальності – інформаційної, візуальної віртуальної (голографічні зображення, система Інтернет, віртуальні симулятори і т.п.), що знаменує онтологічний прорив людської екзистенції, пов'язаної з тим, що людина набула можливості змінювати стурктуру буття, продуктивно втручатися в онтологічну сферу, змінювати модус існування реальності.

Отже, зробимо висновки.

Філософія спорту епохи постмодерну сформувала нове відношення людини до спорту як гри, в результаті чого людина в культурі-грі перестала слідувати нормам, правилам, приписам, принципам, а знаходилася постійно у ситуації вибору, амбівалентності та взаємозамінності значень і символів навіть у простому спілкуванні між собою.

Сучасна культура (Ж.Бодрійар) представляє собою тотальну симуляцію, так як вона відтворює симуляційний характер всіх культурних феноменів. Навіть спілкування являє собою феномен симуляції, так як породжує ситуацію, характерну для масового суспільства і масової свідомості. В результаті цього

люди мають справу не з реальністю, а з гіперреальністю, в якій за всім цим стоїть відчуття нестійкості, фрагментарності життя, бажання сховати своє істинне «Я». Ще один шлях, по якому йде сучасна людина, - це поклоніння своєму тілу, намагання його загартувати будь-яким чином, фізично самовиразитися у світі спорту.

Спорт є маніфестацією «тіло-дух», тому що тілесність духовна, а дух тілесний, тіло повинно бути іманентним людині, тобто виражати його внутрішню сутність. Онтологізацію «тілесно-духовного» у людині (індивідові) ми називаємо фізичною (соматичною) культурою, що дозволяє перейти від тілесної іманентності людини до її соціального виявлення у зовнішньому середовищі, щоб здійснити перехід від онтологічної соматички до соціального фізичного існування, від соматичної культури індивідуального простору до фізичної культури універсального фізичного простору.

Список використаних джерел

1. Столяров В.И. Философия спорта и телесности человека: Монография. В 2-х кн. – Кн. 1. Введение в мир философии спорта и телесности человека. – М.: Издательство «Университетская книга», 2011. – 766 с.
2. Воронкова В.Г. Концепции взаимосвязи человека, сознания, разума в контексте виртуально-информационного пространства / В.Г.Воронкова // PHILOSOPHY & COSMOLOGY.- Kyiv, 2014. – С.170-182.
3. Obodyhski Kazimierz, Cynarski Wojciech J. Oriental Philosophy of Sport as Interpretation of Martial Arts of the Far East // Kosiewicz Jerzy, Jaczynowski Lech /eds./. Physical activity in integrating Europe. – Warszawa, 2004. – P. 46 - 55.
4. Pawluccki Andrzej. Asianization of physical culture in Poland. A case of imperial expansion or cultural diffusion? // Sports Involvement in Changing Europe / Kosiewicz Jerzy, Obodyński Kazimierz /eds./. – Rzeszow, 2004. – P. 123 - 135.
5. Rymarczyk Piotr. From the performance principle to the fitness principle – the human body in the contemporary Western culture // Sport, Culture and Society. In Honour of Prof. Zbigniew Krawczyk / Ed. by J. Kosiewicz. – Warsaw, 2005. – P. 323 - 327.
6. Sichberg, H. Force against Force: Configuration of Martial Arts in European and Indonesian Cultures. / International Review Sport Sociology, 1983, № 2/.
7. Stolyarov, V. I., Gendin, A. M., Sergeev, M. I. Et al. the place of health, physical culture and sport activity in the life and value orientation of Societ school students // International Review for Sociology of Sport, v. 20, N 1, 1985, p. 63 - 73.
8. Tokarski Stanislaw. Body and cultures. Temporal and spatial aspects of Asian martial arts // Sport, Culture and Society. In Honour of Prof. Zbigniew Krawczyk / Ed. by J. Kosiewicz. – Warsaw, 2005. – P. 328.
9. Спортивная энциклопедия систем жизнеобеспечения / А.Д. Жуков.- М.: Юнеско, 2011.
10. Ибрагимов М.М. Философия спорта как новый антропологический проект: монография / М.М. Ибрагимов. – К.: НУФВСУ, изд-во «Олимп. лит.», 2014. – 296 с.
11. Білогур В.Є. Філософія спорту: теоретико-методологічний контекст. Монографія / В.Є.Білогур.- Дніпропетровськ: Акцент ПП, 2014.- 264 с.
12. Шааф Ф. Спортивный маркетинг. - М.: Информационно-издательский дом "ФилинЪ", 1998. - 464 с

REFERENCES

1. Stolyarov V. The Philosophy of sport and human corporality: Monograph. In 2 vol. – KN. 1. Introduction to the world of philosophy of sport and physicality of the person. – M.: Publishing house "University book", 2011. – 766 p.
2. Voronkova V. The Concept of human relationships, consciousness, mind in the context of a virtual-information space / Voronkova V. // PHILOSOPHY & COSMOLOGY.- Kyiv, 2014. – P. 170-182.
3. Obodyhski Kazimierz, Cynarski Wojciech J. Oriental Philosophy of Sport as Interpretation of Martial Arts of the Far East // Kosiewicz Jerzy, Jaczynowski Lech /eds./. Physical activity in integrating Europe. – Warszawa, 2004. – P. 46 - 55.
4. Pawluccki Andrzej. Asianization of physical culture in Poland. A case of imperial expansion or cultural diffusion? // Sports Involvement in Changing Europe / Kosiewicz Jerzy, Obodyński Kazimierz /eds./. – Rzeszow, 2004. – P. 123 - 135.
5. Rymarczyk Piotr. From the performance principle to the fitness principle – the human body in the contemporary Western culture // Sport, Culture and Society. In Honour of Prof. Zbigniew Krawczyk / Ed. by J. Kosiewicz. – Warsaw, 2005. – P. 323 - 327.
6. Sichberg, H. Force against Force: Configuration of Martial Arts in European and Indonesian Cultures. / International Review Sport Sociology, 1983, № 2/.
7. Stolyarov, V. I., Gendin, A. M., Sergeev, M. I. Et al. the place of health, physical culture and sport activity in the life and value orientation of Societ school students // International Review for Sociology of Sport, v. 20, N 1, 1985, p. 63 - 73.
8. Tokarski Stanislaw. Body and cultures. Temporal and spatial aspects of Asian martial arts // Sport, Culture and Society. In Honour of Prof. Zbigniew Krawczyk / Ed. by J. Kosiewicz. – Warsaw, 2005. – P. 328.
9. Sports encyclopedia of life support systems / Alexander Zhukov.- Moscow: UNESCO, 2011.
10. Ibragimov M. Philosophy of sport as a new anthropological project: monograph / M. M. Ibragimov. – K.: nufusu, publishing house Olimp. lit.", 2014. – 296 p.
11. Bilohur V. Century Is. Philosophy of sport: theoretical and methodological context. 12. Monograph / V. Bilohur.- Dnepropetrovsk: Accent PP, 2014.- 264 p.
12. Schaaf F. Sports marketing. - M.: Information and publishing house "Filin", 1998. - 464 p.

БИЛОГУР В.Е., доктор философских наук, профессор, заведующая кафедрой теории и методики физического воспитания и спортивных дисциплин Мелитопольского государственного педагогического университета имени Богдана Хмельницкого, (Мелитополь, Украина) E-mail: bilovlada@mail.ru

ФИЛОСОФИЯ СПОРТА ЭПОХИ ПОСТМОДЕРНА: СОЦИАЛЬНО-ФИЛОСОФСКИЙ КОНТЕКСТ

В статье представлена концептуализация философии спорта эпохи постмодерна и разработаны определяющие физической (соматической) культуры спорта. Разработан понятийно-категориальный аппарат философии спорта эпохи постмодерна; раскрыты символические функции тела человека в философии спорта постмодерна, представлен анализ понятия физическая (соматическая) культура, которая понимается как элемент культуры, основу которой составляет процесс и результат социокультурной модификации тела; проанализирована зирволана соматическая (телесная) культура, которая рассматривается как социально обусловленная и социально регулируемая система спонтанной и целенаправленной деятельности, целью которой есть совершенство и экспрессия

человеческого тела; выявлены основные компоненты физической (соматической, телесной) культуры человека. Сделан вывод, что спорт есть манифестацией «тело-дух», потому что телесность духовная, а дух телесный, тело должно быть имманентным человеку, то есть выражать его внутреннюю сущность.

***Ключевые слова:** философия спорта, эпоха постмодерна, философия постмодерна, телесная (соматическая) культура, тело человека, спортивная деятельность, самореализация человека, единство физического и духовного.*

BILOGUR, VLADA, Doctor of Philosophy, Doctor of Philosophy, professor, Head of the Department of theory and methodology of physical education and sport of disciplines, Melitopol State Pedagogical University named after Bogdan Khmelnytsky
(Melitopol, Ukraine) E-mail: bilovlada@mail.ru

PHILOSOPHY OF SPORT IN THE POSTMODERN ERA: A SOCIO- PHILOSOPHICAL CONTEXT

The article presents a conceptualization of the philosophy of sport in the postmodern era and is developed by defining physical (somatic) culture of sports. Developed conceptual-categorical apparatus of philosophy of sport in the postmodern era; reveals the symbolic functions of the human body in the philosophy of sport of the postmodern, presents an analysis of the concept of physical (somatic) culture, which is understood as an element of culture, which is based on the process and outcome of socio-cultural body modification; probably of servalan romanticheskaya (bodily) culture, which is regarded as socially determined and socially regulated system of spontaneous and purposeful activity, the purpose of which is perfection and expression of the human body; basic components of physical (physical, bodily) human culture. It is concluded that sport is a manifestation of the "body-spirit", because the spiritual physicality, spirit and flesh, the body should be permanent in man, that is to Express his inner self. The article noted that an important feature of the philosophy of sport there are post-modern game character of the sports culture sports and theatrical shows, the dominance of the "sports attitude era", the priority of "carnival culture" in mass society and mass culture.

Key words: philosophy of sport, the postmodern era, the philosophy of post

*Стаття надійшла до редколегії 22.04.16 р.
Рекомендовано до друку 27.04.16 р.*